

زبان کرمانجی

علل ماندگاری آن

شامل: دستور زبان، ضرب المثل، واژگان و فلسفه آهنگهای کرمانجی

www.ketab.ir

نوشته: محمد رضا منصوری

سرشناسه: منصوری، محمّد رضا ۱۳۴۳
 عنوان و نام پدیدآور: زبان کرمانجی و علل ماندگاری آن: شامل دستور
 زبان، ضرب المثل، واژه ها و فلسفه آهنگهای کرمانجی / نوشته محمّد رضا
 منصوری باجگیران.
 مشخصات نشر: شیروان: شیلان، ۱۳۸۹
 مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۳۳-۰۴-۱
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 موضوع: کرمانجی
 موضوع: کرمانجی - دستور
 رده بندی کنگره ۸۱۳۸۹م ۵۴۲/۵۶۱ RiR
 رده بندی دیویی: ک ۴۴۹
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۵۴۸۷۶

انتشارات شیلان

خراسان شمالی، شیروان، خیابان آیت الله کاشانی

تلفن: ۰۵۸۵۶۳۳۱۵۷۳

همراه: ۰۹۱۵۱۸۹۳۱۴۴

نام کتاب:	زبان کرمانجی و علل ماندگاری آن
نویسنده:	محمّد رضا منصوری
انتشارات:	شیلان
صفحه آراء:	ابوالفضل رضایی
چاپ:	طاہر
قطع:	وزیری
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
سال انتشار:	زمستان ۱۳۸۹
قیمت:	۳۵۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۱۳۳-۰۴-۱

فهرست

۷	مقدمه‌ای از استاد اسماعیل حسین پور
۹	سخن کوتاه
۱۱	گذری بر وضعیت امروز زبان کرمانجی در خراسان
۱۷	گذری بر تاریخ زبان فارسی و تغییرات آن
۲۵	نگاهی به مشترکات زبان کرمانجی
۲۷	شباهت‌های کرمانجی با زبان فارسی باستان
۳۱	شباهت‌های دستوری کرمانجی
۳۱	شباهت‌های لغوی
۳۷	جدول لغات مشترک کرمانجی با روسی
۴۱	تکیه در کرمانجی
۴۳	گذری به دستور زبان کرمانجی
۴۴	مصدر، فعل
۴۵	ساختمان افعال
۵۳	ضمایر
۵۷	تحریف کلمات در جمله
۶۱	نگرشی به اوضاع ایران در دوران صفویه و حرکت کرمانج به شمال خراسان
۶۳	تشکیل دولت صفویه
۷۱	دوتار تنها یار و همدم کرمانجها
۷۱	داستان سردار عوض و آهنگ ماندگار
۷۷	آهنگ لی یاره
۸۰	آهنگ الله مزار
۸۲	آهنگ لو (مقام)
۸۳	آهنگ زاره مگری

آهنگ شاسیار.....	۸۵
مضامین اشعار کرمانجی.....	۸۶
مشخصات بارز شعر کرمانجی.....	۸۷
آثار مکتوب و نویسندگان.....	۸۹
طنز زبان همدلی در زندگی عشایری و کرمانجی.....	۹۱
اشعار طنز.....	۹۳
تأثیری رادیو کرمانجی در ماندگاری زبان.....	۱۰۶
تاریخچه رادیو کرمانجی در خراسان رضوی و شمالی.....	۱۰۷
تأسیس رادیو کرمانجی در استان خراسان شمالی.....	۱۱۱
نقش موسیقی در زندگی اقوام کرمانج.....	۱۱۳
دوتار و حفظ فرهنگ.....	۱۱۴
سبکهای دوتار نوازی.....	۱۱۴
فلسفه ساخت دوتار.....	۱۱۸
شعر کرمانجی.....	۱۱۸
آشنایی با چند هنرمند و شاعر کرمانج.....	۱۱۹
پوشش زنان و مردان کرمانج.....	۱۲۵
آیین و رسومات.....	۱۲۷
تمثیل و ضرب المثل های کرمانجی.....	۱۳۱
واژه ها و لغات کرمانجی.....	۱۵۷
منابع و مأخذ.....	۱۶۸

به نام خدا

فرهنگ اقوام گنجینه بی‌مانندی است که یادگار سالیان دیر و دور است؛ با شتاب جهانی شدن بسیاری از این فرهنگها در خطر نابودی اند ولی در صورت بهره‌گیری از رسانه‌ها می‌توان به حفظ و ماندگاری فرهنگها کمک کرد و آنچه از پس سالیان به یادگار می‌ماند اندیشه‌های مکتوب شده است و چه زیباست آنچه در دل داریم را بنویسیم تا بخشی از بودنمان را ماندگار کنیم.

کردهای خراسان به رغم جمعیت انبوهشان در حوزه ادبیات مکتوب با مشکل روبرو هستند و نبود رسم الخط یکی از علل عدم چاپ کتب کردی بوده و متأسفانه هنوز هم اتفاق نظری وجود ندارد. به جز زبان کردی به زبان فارسی هم جز آثار فاخر و گرانسنگ استاد پر آوازه کلیم الله توحیدی، کمتر شاهد چاپ کتبی در مورد تاریخ و پیشینه کردهای خراسان بوده‌ایم و این با انبوه جوانان تحصیل کرده و محقق کردها، مایه تأسف است که امید است همه دلدادگان فرهنگهای بومی و کردهای خراسان با روی آوری به چاپ و نشر آثارشان گامی بلند در راه غنای این فرهنگ پر بار بردارند. در مجموعه پیش روی شما خوانندگان گرانقدر که توسط شاعر و هنرمند عزیز آقای محمدرضا منصوری نوشته شده به مطالب گوناگونی در حوزه فرهنگ، زبان و ادبیات کردهای خراسان پرداخته شده است. در این اثر به موضوعاتی اشاره شده است که هر یک به تنهایی می‌تواند موضوع یک کتاب یا پایان‌نامه کارشناسی ارشد باشد.

یادآوری این موضوعات. و اشاره مختصر به گوناگونی حوزه ادبیات کردهای خراسان می تواند زمینه ای برای کارهای پژوهشی و اثرگذار را فراهم کند.

آقای منصوری که پیش از این با مجموعه اشعار کرمانجی-فارسی اش به نام «گوهردل» توانسته است بخشی از دل نوشته هایش را به چاپ برساند از سالها پیش با صدا و سیمای خراسان همکاری داشته است و بیشتر شنوندگان رادیو او را با نوشته ها و اشعار طنزش می شناسند، او در زمینه خطاطی و نقاشی نیز هنرمند توانایی است.

یکی از مواردی که به رغم تأکید حقیر و دلایل آقای منصوری بر نظر خویش اصرار داشت رسم الخط کردی است که با سلیقه نویسنده محترم رسم الخط مطالب کردی لحاظ شده است، در حالی که با بهره گیری از رسم الخط لاتین کردی می توانیم به شیوه ای واحد در کتاب دست یابیم و امیدواریم به زودی این دغدغه همه دوستان رفع گردد و بتوانیم شاهد آثاری با رسم الخط واحد کردی و لاتین باشیم.

در پایان توفیق روزافزون این عزیز و همه بلند همتانی که به رغم انبوه مشکلات فرهنگی بومی می نویسند و به این آرمان بلند وفا دارند، را از خداوند متعال خواستارم.

اسماعیل حسین پور

زمستان ۱۳۸۹

سخنی کوتاه

مدتها بود فکر و اندیشه این کار را در ذهن می‌پروراندم اما هر گاه تصمیم به تحریر و چاپ آن می‌گرفتم گرفتاری اجازه این فرصت را نمی‌داد.

و از طرفی به خود اجازه نمی‌دادم با اندک اطلاعات و بضاعت خود و با وجود اساتید دیگر زبان کرمانجی در این کار پیش قدم باشم اما از آنجایی که خود را یک کرمانج زبان می‌دانستم و از طرفی دیگر نویسندگان کرد زبان کمتر به مقوله دستور زبان و ریشه‌های آن پرداخته بودند و موضوع این کتاب را در بین کرمانجهای عزیز خالی می‌دیدم لذا این احساس بیشتر در من قوت می‌گرفت که توأم با جرأت و شروع کار همراه بود.

بالآخره شروع به جمع آوری مطالبیم کردم و اولین قدم چاپ که تایپ و صفحه آرایی آن است را به کمک دوستان و تلاش جناب آقای ابوالفضل رضایی که زحمات زیادی در گرافیک و صفحه آرایی آن کشیدند برداشتم.

در اینجا لازم است از جناب آقای اسماعیل حسین پور که با صبر و حوصله مطالبیم را مطالعه و بررسی نمودند و نکات لازم را به اینجانب یادآوری و متذکر شدند، به خصوص بحث رسم الخط کرمانجی که جایگاه ویژه‌ای در ارتباط با خوانندگان عزیز دارد.

پیش از این در کتاب گوهر دل دلایل خودم را در به کار بردن رسم الخط فارسی به جای لاتین گفته بودم، این بار نیز با پوزش از خوانندگان عزیز و جناب آقای استاد حسین پور به دلیل عدم ایجاد ارتباط و آماده نبودن بستر یادگیری خط لاتین رسم الخط فارسی را در این کتاب ترجیح دادم امیدوارم کرمانجهای عزیز عذر بنده را بپذیرند.

آنچه پیش روی شما خوانندگان عزیز می باشد چکیده ای از انبوه تحقیقی است که مدتها یادداشت برداری و شب و روز را با اندیشه آن سپری نمودم تا توانسته باشم گوشه ای از آداب و رسوم در جهت اعتلای فرهنگ کهن این مرز و بوم با اندک خدمت تقدیم حضور خوانندگان عزیز نمایم. امیدوارم مقبول درگاه حق و رضایت خاطر شما عزیزان قرار گیرد.

در ارائه مطالب سعی شده به فراخور حوصله خوانندگان محترم از موضوعات متنوع همچون تاریخ زبان، دستور زبان، مشترکات زبانی، فلسفه آهنگهای کرمانجی، شعر و موسیقی در کرمانجی، نقش رادیو کرمانجی در خراسان و همچنین ضرب المثل و لغات فراموش شده در زبان محاوره استفاده شده. به طوری که این کار را تنها هیچگاه خالی از ایراد و اشکال نمی دانم و اعتقاد بر این دارم خداوند تجربه کسانی هستند که نقد و انتقاد را شخصاً تجربه کرده باشند و در طول زندگی خود همواره به استقبال نقد و مشاوره رفته باشند.

پس خوانندگان عزیز منتظر نظرات و پیشنهادات و نقدهای شما برای کارهای بعدی هستیم.

دوستدار شما: محمدرضا منصوری

زمستان ۱۳۸۹

شماره تماس: ۰۹۱۵۳۸۸۰۲۰۸